له "ژ.ک."وه بۆ کۆمار

مێژوو نووسیی حیزبی له ژێر تیشکی ڕەخنەدا

ئەیوب ئەیوبزادە

فەسڵی پێنجەم: دامەزرانی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان

ئەیوب ئەیوبزادە

دامەزرانی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان

"لەو کاتەدا کە کۆمەڵەی ژیکاف لە تێکۆشانی نهێنی هاتبووە دەرو لە سەرانسەری ناوەند و سەروی کوردستان و لە ناوچەی کرماشان و تەنانەت لە سولەیمانیش لقوپۆپی بلاو ببۆوە، بەیاننامەیەک لە شاری مەهاباد بە ئیمزای 72 کەس دامەزرانی حیزبی دیمۆکراتی راگەیاند و خودموختاری و دانانی ئەنجومەنی ئەیالەتی و ویلایەتی زەمانی مەشروتەی بە دروشمی حیزب دانا".[1]

"تەرکیبی ئەم 72 کەسە بەم جۆرە بوو: خاون ملَک 24 کەس، سەرۆک عەشیرەت 16 کەس، بازاڕی 18 کەس، خوێندەوار و روناکبیر 10 کەس پیاوی ئاینی واتە مەلا 4 کەس".[2]

"ئەگەرچی یەکەمین بەیاننامەی خۆناساندنی حیزب بە خەڵک و دانانی یەکەمین مەرامنامەی و، هەوڵ کۆنگرەی لەسەرەتای مانگی خەزەڵوەردا بووە، کەچی حیزب هەموو ساڵێ بۆ یادی دامەزراندنی خۆی لە رۆژی 25ی گەلاوێژ ئاهەنگ ئەگێڕێ. هۆی ئەمەش ئەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە حدک خۆی بە درێژەی کۆمەڵەی ژ.ک دائەنێ و، ژ.کیش وەکو خۆی لە رۆژمێرەکانی دا نوسیویەتی لە 25ی گەلاوێژدا دامەزرابوو".[3]

رۆژنامەی "کوردستان"یش هەر لەم پێوەندیی‌یەدا دەنووسێ:

"رۆژی 25ی گەلاوێژ بەبۆنەی رۆژی پێنجەمین ساڵی دامەزراندنی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان لەبەر هەیوانو حەساری عەمارەتی پێشەوا جێژنێک گیرا بوو. لەم جێژنەدا تەواوی ئەهالی شیرکەتیان کردو شیرینیاتو چاو میوەجاتیان مەسرەف کرد. جێژن لە سەعاتی 1ی پاشنیوەرۆ دەست پێکرا. دەورووبەری عەمارەتی پێشەوا بە ئالای سێ رەنگی کوردستانو وێنەی پێشەوای موعەزەم رازا بووەوە...".[4]

دەسپێکی کارو دامەزرانی حیزبی دێمۆکرات بەهۆی بڵاوبوونەوەی بە ئاشکرای بەیاننامەی حیزبی دێمۆکراتەوە دەستی پێکرد. ئەم بەرنامەیە لە هەشت بەنددا بەشێوەی خوارەوە بڵاو کرایەوە:

" **بەنیوی خودای بەرزو بی هەمتا**

بەیاننامەی حزب دیموکراتی کوردوستان

ئەیوب ئەیوبزادە

هاونیشتمانان، برایان

آگری شەری تەواوی دونیای داگرتبو کە بە بونەی دوژمنانی سەربەستی و پامال کەرانی دیموکراسی هەلایسابو بە هیزی باسکانی بەقووتی سەربازانی آزادی متفقینی گەورەی ایمە کوژاوە، دونیای دیموکراسی غالب: و دونیای فاشیستی کە دەیەویست میلل و نەتەوانی دنیایە بەردەستو یەخسیری چەند نەفەر بیشەرمو فعالی مایشا بکا، بە یکجاری بەزیو هەلات بە جوریکی چاوەنوری دەکرا بو آزادی میللو نەتەوانی دونیایە ریگا آوالە بووە اورو تەواوی نەتەوەکانی دونیایە لە گەورەو چکولە دەیانەوی لەو ریگایەوە کە بو سەربەستی اوان آوالە بوتەوە فائیدە بەرن وەلەو وعدانەی کە (لە منشوری تاریخی آتلانتیگدا درابو) بەهرەوەر ببن. هەلسوووری اموری خویان بەدەستەوە بگرن و کاری خویان بە آرزوی خویان پیک بینن.

ایمە کوردان کە لە ایراندا دەژین چەند سال و بەلکێ چەند قرنە بو استاندنی حق و اختیاراتی میللی کیشەمان کردووە خومان کردوتە گاوگەوردون، بەدبەختانە کاربەدەستانی مستبدی ایران بەهیچ جوریک حاضر نەبوون قسە حسابیەکانی ایمە ببینن! حتا لەو حەقەی کە لە قانونی اساسی دا بو ایالاتو ویلایاتی ایرانی دانراوە نەیان هێشتوە فاییدە وەرگرین! و هەمیشە جوابی ایمە گوللە و بومبو توّپ و گیران دەربەدەریو لەداردان و یەخسیری بوە!!! بەتایبەتی لە دەورەی بیست سالەی دیکتاتوری رضاخانی حەتتا لە پۆشین لباسی خومان آزاد نەبووین! و بە زۆری سەرنیزە صاحب منصەبە کانی خائن و دزو تالانگر تەواوی بوون و ژیان و آبرو ناموسی ایمەیان ون و پیپەست کردا وە بو لەبەین بردنیو هل کندنی ریشەی نەسلی ایمە بەهیچ جوریک لە پەستیو وەحشیگەری رانەوەستاون! آخر: ایمەش بەشەرین ایمەش تاریخو زمان، عاداتو آداب و رێوشوینیکمان هەیە کە بەوانەو زۆر گیرودە و پیبەستین بو چ دەبێ؟ حەققی ایمە پامال بی؟ بۆ چ ناتوانین لەنیو مالی خوماندا آزادو سەربەخوبین؟ بو چ بە ایمە اجازە نادریە بە زمانی کوردی مندالانی خومان لەبەر خویندن بنیین؟ بو چ نایەلن کوردوستانیش ولاتیکی خودموختاری کە بە ئەنجومەنی ولایەتی هەروکو قانونی اساسی معلومی کردوە ایدارە بکری؟ هاووطەنانی خوشەویست دەبی بزانن حەق "نادری" "دەستیندری" ایمە دەبێ بو استاندنی حق و اختیاراتی میللی جیگەی خومان "ملە" بکەین ئەو ملەیەش یەکیەتی پال ویکدانی و تشکیلاتو چونە پیشی پیویستە.

بۆ ئەو مەرامە پاکەیە کە حزب دیموکراتی کوردوستان لە مهابادی دانراوە وە دەستی بەکار کردوە هاو نیشتمانە خوشەویستەکانمان پیویستە ئیۆەش چاوو گویی خوتان بکەنەوە لە دەوری حزب میللی خوتان خر ببنەوە بو وەرگرتنی حقی مشروعی میللی گیان بوردنو فیداکاری پیویستە.

ئەیوب ئەیوبزادە

(حزب دیموکراتی کوردوستان) رهبەرو ری نوینی ایوەیە تەنیا لە ژیر آلای ویدایە کە میللەتی کورد لە بەلای لەبین چوونمان رزگار دەبیت و بونو ناموسو آبروی ملی دەمینیتەوەو ئەو موفق دەبی کە لەنیو سنووری دەولەتی ایران سەربەخۆئی میللی خوی بەدەست بینە:

هاووطنەنانی ایمە بیجگە لە حقی مشروعی انسانی خومان چی دیکەمان ناوی آرزوی ایمە لەو بەندانەی ژیرو دا بخویننەوەو بەتەواوی میللتی کورد رابگەیەنن.

ئەوەیە آرزوی ایمە:

1_ میللەتی کورد لە ایراندا لە هەلسوراندنو پیک هێنانی کاروباری جیگای خوی آزاد ببە و لە سنوری دەولەتی ایراندا خودموختاری ببی.

2_ بتوانی بە زمانی کوردی بخوینی و لە ولاتانی کوردیدا کاروباری نووسین لە ادارەکانی دەولەتیدا هەر بە کوردی بی.

3_ انجومەنی ولایەتی کوردستان کە وەکو قانونی اساسی دەلی جیبەجی دانری لە هەموو کارەکانی اجتماعی و دەولەتیدا چاوەدیری بکاو پێ رابگا.

4_ مأمورینی دەولەتی هەر دەبی لە خەلکی محل بی.

5_ بەبونەی قانونیکی کوللی لە مابینی رعیەت و اربابدا سازشت بەجی بی کە دوا روژی هەر دووکیان تأمین ببێت.

6_ بەتایبەتی حزب دموکراتی کوردوستان سعی دەکات لە مابینی میللەتی آذربایجان و ئەو نەتەوانەی کە لە آذربایجاندا دەژین (آسوری، ارمەنی و غیرە) لە مبارزە دا یەکیەتی و برایەتی تەواو بەرقەرار بیت.

7_ حزب دموکراتی کوردوستان بە بونەی استفادە لە سەرچاوان و کانگاکانی طبیعی زوری کوردوستان و سەرکەوتنی اوموری جوتیارو بازرگانی و پەرەپێدانی اوموری فەرهەنگی و لەش ساغی بە چاکی حالی اقتصادی و معنوی میللەتی کورد (ملەی) دەکا.

8_ ایمە دەمانەوی ئەو نەتەوانەی کە لە ایراندا دەژین بتوانن بە آزادی بو سعادەتو سەرکەوتنی نیشتمانی خویان کوشش بکەن.

بژی کوردوستانی خودموختاری دیموکرات

قاضی محمد حزیری– ملا سید عبداللە روحانی– ملا حسین امیری روحانی محمد رسول زکوی روحانی– نوری بیک رئیس عشایر– معروف آقا رئیس عشایر– عمر خان شریفی رئیس عشایر– شیخ عبدالقادر رئیس عشایر– عمر آقا جلالی رئیس عشایر– کریم آقا قمقلعە رئیس عشایر– ابراهیم

آقا مانقور رئیس عشایر– رشید جهانگیری رئیس عشایر– کاک علی مانقور رئیس طایفه– حسن حنارا رئیس طایفه– جعفر حنارا رئیس طایفه– غنی خسروی رئیس شهردار– عباس آقا فنک رئیس طایفه– عزیز صادقی مالک– محمد حسین سیف قاضی مالک– عبدالقدیر جعفری مالک– یوسف شریفی مالک– قدیر شریفی مالک– نجیب شریفی مالک– حسن جلالی مالک– مناف کریمی مالک– ابراهیم ابرهیمیان مالک– کاک حمزه طایفه مانقور مالک– کاک حذیر مالک– کاک حمزه طایفه ماماش مالک– کاک عبدالله مالک– قاسم آقا ایلخانیزاده مالک– مامند قدیری رئیس طایفه– معروف قدیری مالک– حسن معروفی مالک– محمدامین بایزیدی رئیس طایفه– گلابی بایزیدی مالک– پیرات امیر عشایری مالک– قدیر مامندپور مالک– سلیم امیرعشایری مالک– عبدالله عزیزی مالک– مرسی زرزا مالک تارانی زرزا رئیس طایفه– محمدامین عشایری مافرا مالک– کامزی عزیزی مالک– معروف برزنجی مالک– رحیم حسینی تاجر– سید علی حسنپور تاجر– حاج مصطفی دادوی تاجر– احمد ولیزاده تاجر– سعیدی صلاحیان تاجر– صادق حیدری تاجر– حمید بلوریان تاجر– محمدامین شریفی تاجر– حاجی علی دباغی تاجر– سید محمد حمیدی مستخدم دولت– محمد یحیی مستخدم دولت– سلطان اطمیشی معلم– حاج سید رحیم سید محمد تقیزاده دوافروش– مصطفی سلطانیان مهندس فلاحت– رحیم لشگری معلم– محمدامین معین کاراژدار– حاجی رحمن شیرباغی تاجر".[5]

هەوڵ کۆنگرەی حیزبی دیمۆکرات

"کوردستان" گۆڤاری بڵاوکەرەوەی بیری "حیزبی دێمۆکراتی کوردستان" لە ژمارەی یەکەمی ساڵی یەکەمیدا کە لە 15ی سەرماوەزی 1324 بەرامبەر بە 6 دیسامبەری 1945 لەژێر ناونیشانی "حیزبی دیموکراتی کوردستان" نووسیویەتی: لە دوای ئەوە لە هەوەڵی مانگی خەزەڵوەر (آبان)ی 1324 حیزبی دیموکراتی کوردستان لە مەهاباد داندراو بەیاننامەی خۆی بڵاو کردەوە لە رۆژی 2ی 8ی 1324دا هەوەڵ کۆنگرەی خۆی کە تێکەڵ بو لە سەران و نوێنەرانی کوردان بە تەرتیبی ژێرەوە.

1 ماکۆ و ئارارات: ئاغای عمر خانی جلالی، ئاغای شیخ حسن، ئاغای شیخ کی، ئاغای حسن ئاغای دلایی، ئاغای عبدالله ئاغای ملان، ئاغای فخری.

2 سۆما، برادۆست، دەشت، مەرگەوەر ئاغای عمر خانی شریفی، ئاغای طاهرخان سمکو، ئاغای عباس ئاغای فەنەک، ئاغای قویطاس ئاغای مەمەدی، ئاغای حاجی وتمان، ئاغای شیرو، ئاغای

عبدی، ئاغای حسن تیلو، ئاغای تمرخان، ئاغای مراد، ئاغای نورکو، ئاغای زبید، ئاغای عزو، ئاغای حسن هەنارە، جەنابی ئاغای حاجی سید عبدالله افندی.

3_ شنۆ: ئاغای موسی خان زەرزا، ئاغای قرنی ئاغای زەرزا، ئاغای میرزا سعید، ئاغای قاضی محمد ئاغای کاک حمزە.

2_ سندوس: ئاغای احمدی کاخضر. ئاغای قاسم ئاغای پیروتی، ئاغای محمد ئاغای پیروتی.

5_ لاهیجان: ئاغای عبدالله ئاغای قادری، ئاغای کاک مامندی قادری، ئاغای کاک حسین محمدی، ئاغای پیروت ئاغای امیرعشیاری، ئاغای محمدامین ئاغای پیروتی.

6_ پیران: ئاغای محمدامین ئاغا، ئاغای قرنی ئاغا،

7_ میاندواو: ئاغای محمد حسین سیفی قاضی.

8_ بۆکان: ئاغای عبدالرحمن شرفکندی، ئاغای رشید علیزادە.

9_ مەنگور: ئاغای برایم ئاغای ادهم، ئاغای مام حسن، ئاغای کاک سلیمان، ئاغای کاک حمزە، ئاغای مین ئاغا".[6]

یەکێکی دیکە لە ئاکامەکانی یەکەم کۆنگرەی حیزب نووسینو بڵاوکردنەوەی مەرامنامەی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان بووە.

بەشێوەیەکی گشتی دەتوانین بڵێین کاکڵو نێوەرۆکی بەرنامەی یەکەم کۆنگرەی حیزبی دێمۆکرات، وەڵامی گەلێک لە پێویستییەکانی گەشە کردنی کۆمەڵی کوردەواری لەو سەردەمەدا داوەتەوەو بەرنامەیەکی پێشکەوتنخوازانە بوو.

_ لە باری گۆڕانی کۆمەڵایەتیدا، ئاوەدان کردنەوەی وڵاتی کردبووە بەشێک لە بەرنامەکەیو لەو نێوەدا گەشە پێدانی کشتوکاڵو کەرەسەی نوێی ماشێنیو دامەزراندنی سنعەتو پیشەسازیی لە شارەکانو کردنەوەی ڕێگاوبانو پاراستنی لەشساغیو ئیجباری کردنی خوێندی سەرەتاییو ناوەندی بۆ کچانو کوڕان... داخوازگەلێکی گەلێک گرینگ بوون بۆ گەشە پێدانی شارنشینیو بردنە سەری ئاستی ژیانی کۆمەڵایەتی کۆمەڵانی خەڵک لە کوردستان.

لەپێوەندی لەگەڵ ئاوڕدانەوە لە ژیانی جووتیارانی کوردستانیشدا هەوڵ دەدا بۆ ڕۆژگاری ئەوسای کوردستان ڕێگە چارەسەرێکی مامناوەندی بدۆزێتەوە. واتە نە لە ئاست ژیانو بەرێچوونیان بێدەنگی دەگرێتە بەرو نە خۆ لە خانەی دروشمێکی رادیکاڵی وا دا دەبینێتەوە کە (بۆ وێنە وەک دروشمی "زەوی هی ئەو کەسەیە کە کاری لەسەر دەکا) لەو سەردەمەدا نەیدەتوانی بە کردەوە بێتە دی.

هەر بۆیە لە ماددەی 5 دا نووسراوە: دەبێ لەسەر ئەساسی قانوونێکی گشتی لەنێوان لادێییو خاوەن موڵک دا ڕێککەوتنێک پێک بهێنرێ و دوارۆژی هەر دوو لا دابین بکرێ.

لەو بەرنامەیەدا بە ئاشکرا و بە ڕوونی قسە لە مافی بەرانبەر و یەکسانیی ژنان لەگەڵ پیاوان لە گشت بوارەکانی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابووری دێتە گۆڕێ. هاوتەریب لەگەڵ ئەوەش پارێزگاری لە مافی کەمە نەتەوەیییەکانی دانیشتووی کوردستان وەک ئازەرو ئەرمەنو ئاسوری دەگرێتە ئەستۆ.

وەک دەبینین بەرنامەی حیزبی دیموکرات بۆ ریفۆرم و گۆڕانکاری لە ژیانی کۆمەڵگای کوردەواری دا بەرنامەیەکی پێشکەوتنخوازانە بووە. هەوڵ دراوە ئاوێنەیەک بێ لە ویستو داخوازی گشت چینو توێژەکانی کۆی کوردەواری بۆ گەیشتن بە داخوازە ڕەواکانیان لە بوارەکانی ژیانی ئابووریو کولتووریو کۆمەڵایەتی دا.

بەندی 16هەمی فەسلی سێیەمی یەکەم کۆنگرەی حیزبی دیموکرات سەرنجمان بۆ خاڵێکی گرینگ و شیاوی سەرنجی تر ڕادەکێشێ. بە گوێرەی ئەم بەندە "حکومەتی میللی بە لەبەرچاو گرتنی قازانجەکانی خۆی پیوەندی فەرهەنگی و ئابووری لەگەڵ دەوڵەتانی تر، لە پلەی یەکەمدا لەگەڵ دەوڵەتی گەورەی یەکیتی سۆڤیتی دائەمەزرێنێ".[7]

_ لە بەندی 20ی هەمان فەسل دا دەگوترێ: حکومەتی میللی، ئابوری کوردستان پەرە پێ ئەدات و لە تەواوی شارەکان سەنعەت دائەمەزرێنێت. ئەبێ دەستی بەدفەری ئیستعمار لەسەر سەروەتی تەبیعی ئێمە ببڕدرێت. بۆخۆمان ئەبێ لەو سەروەتە سود وەربگرین.

لێرەدا مەبەستیش لە "دەستی بەدفەری ئیستیعمار" ڕوون و ئاشکرایە و دەوڵەتی ناوەندی لە تاران مەبەستە کە تا بووە بەروبووی وڵاتی کوردی بەتاڵان بردوەو پاشکەوتوویی بەسەر کوردستاندا سەپاندووە.

جگە لە هەمووی ئەوانە لەگەڵ ئەوەی حیزب لە بەرنامەکەی خۆی دا باس لە چەشنێک چارەسەری لە سنووری ئێراندا دەکات، بەڵام بەو حاڵەش، نەیویستووە خۆی بە حیزبێکی ئێرانی بزانێو هێشتا لەو سەدەمەدا ئاوەڵناوی ئێران بە ناوەکەیەوە نالکێنێو خودموختاریش وەک دروشمێکی ئیستراتیژی بۆخۆی دیاری ناکات بەڵکوو وەک قۆناغێکی کاتی و تێپەڕ باسی لێوە دەکرێ دەگوترێ:

"لە قۆناغی ئێستادا گەورەترین ئامانجی حیزب بریتییە لەوەی کە لە ناو سنوورەکانی دەوڵەتی ئێراندا، پارێزگاری مافەکانی کورد بکاو بۆ جێگیر کردنی ڕێگەی خودموختاری هەڵبژێرێ."[8]

لەگەڵ ئەوەی لە بەیاننامەی دەسپێکی تێکۆشانی حیزب و هەروەها لە مەرامنامەی کۆنگرەی یەکەمی حیزبدا مەسەلەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە ئێرانەوە دەلکێنرێ و ئاماژە بە

ئەیوب ئەیوبزاده

ئەنجوومەنە ئەیالەتیو ویلایەتییەکانی سەردەمی مەشرووتە دەکا بۆ چارەسەریی کێشەی کورد، بەڵام دیسانیش بیرێکی بەهێزی ناسیۆنالیستی و گیانێکی نەتەوەیی گەورە لەنێوان هێندێک لە بەندەکانی دەبینرێ کە هەر دەڵێی بەزۆرو لە رووی ناچارییەوە خراوەتە قالبی "خودموختاری"یەوە. بۆ وێنە لە هیچ جێگایەکی ئەو بەرنامەیە باسێک لە زمانی فارسی بەدی ناکرێ و لە حاڵێکدا بەروونی بە ئاشکرایی باس لە مافی خوێندن بە زمانی کوردیو بۆ راپەڕاندنی کاروباری ئیداری هاتۆتە گۆڕێ.

یاخۆ لە بەندی 18ی فەسڵی سێهەم لە بەرنامەی حیزب دا هاتووە: حکومەتی خودموختاری کوردستان ئەبێ ئیختیاری ئەمەی هەبێت کە ئیمتیازی کانگاکانی رەعەمەل هێندراو و رەعەمەل نەهێندراوی خۆی لە کوردستان بە هەر کەسێکی بیەوێ بیدات.

بەڵام لەگەڵ هەموو ئەوانە، تا ئەو جێگایەی بۆ باس لەسەر بەرنامەو ئامانجی ژێکافو حیزبی دیموکرات دەگەڕێتەوە، جیاوازییەکی گەلێک گرینگو بنەڕەتی لە نێوانیاندا بەدی دەکرێ، یەکیان سنووره دەستکردەکانی نێوان پارچەکانی کوردستان بەئاشکرا رەت دەکاتەوەو کوردستان بە وێنەی نیشتمانی نەتەوەیەکی لێک دابڕاو دەنرخێنێو بۆ دامەزرانی دەوڵەتێکی گشتگری کوردی تێدەکۆشێ. کەچی ئەوەی تریان بەگوێرەی بەرنامەکەی هەوڵ دەدا "لەنێو سنووری دەوڵەتی ئێراندا پارێزگاری لە مافەکانی گەلی کورد بکات وە بۆ پەرەپێدانی ئەم مافانە رێوشوێنی خودموختاری دابمەزرێنێت".[9]

یەکەمیان دەیەویست ماڵی لێکترازاوی کورد بخاتەوە سەریەکو کوردستان و کورد لە دابەش کراوی و داگیرکراوی رزگار بکات. کەچی ئەوەی تریان کۆمەڵە ئیمتیازاتێکی کولتوریو نەتەوەییو مافگەلێکی خۆبەڕێوەبەریی نێوخۆیی لە چوارچێوەی تەواویەتی ئەرزیی ئێرانی کردبووە مەبەستی خۆیو لە پەراوێزی نەتەوەی داگیرکەر پەنایەک بۆخۆی دابین بکات.

لە هەمبەر ئەو گۆڕانکارییە گەلێک پرسیاری گرنگ دێنە ئاراوە. رەنگە یەکەم پرسیار ئەوە بێ بۆچی ژێکاف هەڵوەشایەوە و حیزبی دێمۆکرات دامەزرا؟ ئایا ئەم گۆڕانە بە مانای ئەوە بوو رێبەرایەتیی حیزبی دێمۆکرات بەگشتی و پێشەوا قازی محەمەد بەتایبەتی لە رووی فیکرییەوە لەگەڵ دەوڵەتێکی گشتگری کوردی گرفتیان هەبوو؟ یاخۆ ئەمە پاشەکشەیەکی کاتیو تاکتیکی بوو، بۆ خۆتەیار کردنێکی پترو گەڕان بە دوای قۆزتنەوەی هەلێکی لەبارتر؟ هۆکاری دەرەکی لەو نێوەدا چەندە دەوری بینی؟ ئەگەر لەو وێستگەیەش بترازێینو لە هەڵسەنگانی ستروکتوری کۆمار نزیک ببینەوە، لێرەش خۆ لەبەر دەم پرسیارێکی گرینگو مێژوویی دەبینینەوە. ئەویش ئەوەیە کە داخوا کۆمار قەوارەیەکی سەربەخۆی نەتەوەیی بوو یاخۆ رەنگدانەوەی کاکڵو نێوەرۆکی یەکەم بەیاننامەی

ئەیوب ئەیوبزادە

حیزبی دیموکرات و مەرامنامەی ئەو حیزبە لە کۆنگرەی یەکەمی بوو کە خۆی لە ئۆتۆنۆمی دا دەدۆزیەوە؟

ئیتر لێرەوە وێستگەی دوو روانگەی دژ بەیەک لەمەڕ چۆنیەتیی خوێندنەوەو پێناسە کردنی یەکێک لە گرینگترین قۆناغی مێژووی هاوچەرخی کورد دەس پێدەکا.

[1] کاک کەریم حیسامی. پیداچوونەوە. ستۆکهۆلم 1996 چاپخانەی ماردین. سوید لاپەری 189.
[2] پێداچوونەوە گەشتێک بەنێو بزووتنەوەی رزگاریخوازیی کورد لە کوردستانی ئێران_ لە نووسینی کاک کەریم حیسامی. ل 189، چاپخانەی ماردین. سوید 1996.
[3] حکومەتی کوردستان، کورد لە گەمەی سۆڤێتیدا. نەوشیروان مستەفا ئەمین 1993 ل 86.
[4] رۆژنامەی "کوردستان" ی29 ی5 1325، وەرگیراو لە کتێبی حکومەتی کوردستان لە نوسینی نەوشیروان مستەفا ئەمین. لاپەری 92.
[5] ڕۆژنامەی کوردستان مەهاباد 1324_1325ی هەتاوی (1946)، ئامادە کردنی رەفیق ساڵح و سدیق ساڵح. پرۆژەی هاوبەش ئاراس بنکەی ژین، چاپخانەی دەزگای ئاراس هەولێر کوردستان. لاپەری 355.
[6] حکومەتی کوردستان. کورد لە گەمەی سۆڤێتیدا، نەوشیروان مستەفا لاپەرەکانی 83و 84.
[7] حکومەتی کوردستان، کورد لەگەمەی سۆڤێتیدا نەوشیران مستەفا ئەمین.
[8] مەرامنامەمی حیزبی دێمۆکراتی کوردستان فەسڵی دووهەم.
[9] براونە مەرامنامەی حیزبی دێمۆکرات فەسلی دووەم ماددەی چوارەم.